

Epipactis palustris - Suoneidonvaippa

HEINÄKUU 2009

(L.) Crantz

©Teksti Matti Niissalo, kuva Oili Pentinsaari

Alkuperä

Suoneidonvaippa on euraasialainen kämmekkä, joka kasvaa luonnonvaraisena lähes koko Euroopassa. Se puuttuu vain Pohjoismaiden ja Venäjän pohjoisosista ja Välimerenmaiden kuumimmilta alueilta; joskin Välimerenmaista sen voi tavata korkeammalta vuoristoista. Suomessa kasvi on melko yleinen ainoastaan Ahvenanmaalla. Manner-Suomessa laji on löydetty paristakymmenestä paikasta Etelä-Suomessa, ja sillä on kaksi erillisesiintymää Tervolan Peurassa ja Rovaniemellä Haukitaipaleella, jotka ovat maailmanlaajuisestikin kenties lajin pohjoisimmat kasvupaikat.

Suoneidonvaippa vaatii viihtyäkseen ravinteikkaan suon, jonka maaperässä on reilusti kalkkia. Suomessa se on selvästi harvinaistunut soiden ojituksen myötä, ja jopa puolet sen kasvupaikoista on tällä tavoin tuhoutunut. Onneksi suoneidonvaippa on löytänyt uudenlaisen elinympäristön: Suomesta tunnetaan kolme kasvupaikkaa, jotka ovat soisella maapohjalla maanteiden varsilla.

Kuvaus

Suoneidonvaippa on 15–50 cm korkea perenna, jolla on tanakka, yläosastaan tahmea varsi. Helakanvihreitä, 6–12 cm:n levyisiä lehtiä on 4–8. Toispuolisessa 10–25 cm:n pituisessa kukintotertussa on 4–15 kukkaa. Kukka on isohko, 20–25 mm leveä, vaalea, ulkopinnalta vihertävän rusehtava, sisäpinnalta vaalea, tummempisuoninen. Kukkat ovat tuoksuttomia ja niissä on vähän mettä. Suoneidonvaipan pölyttävät erilaiset pienet kärpäset ja pistiäiset sekä jotkut kuoriaislajit.

Suoneidonvaipan kukinta ajoittuu yleensä heinäkuulle, mutta jos se kasvaa puutarhassa varjoisessa penkissä, niin kukinta saattaa siirtyä elokuulle. Lämpiminä alkukesinä kukinta voi alkaa jo kesäkuun lopulla. Suoneidonvaipalla on vaakajuurakko, joka haaroo helposti.

Hoito

Puutarhassa suoneidonvaippa on helppohoitoinen perenna. Kosteassa ja valoisassa tai puolivarjoisessa kukkapenkissä tämä kaunis kämmekkä kukkii helposti ja leviää laajan juurakkonsa avulla nopeasti. Jos kasvupaikka on sopiva, viisi juurakkoa muodostaa vuodessa tai parissa kaksikymmenpäisen kasvuston, ja kesän aikana nousee uusia pienempiä versoja.

Hoito on helppoa: kuivina kausina kasvia kastellaan usein ja maa pidetään märkänä. Kasvin tyvelle voi joskus

myös sirotella vähän kalkkia. Suureksi kasvaneen suoneidonvaipan voi huoletta jakaa pienemmiksi yksilöiksi. Jakaminen tehdään syksyllä kasvin lehtien kuihtuessa, ja jokaisessa jakopalassa pitäisi olla silmu, joskin silmuttomatkin juurakonpalat lähtevät yleensä kasvuun. Sopiva istutussyvyys on sellainen, että juurakko jää noin 5 cm maanpinnan alapuolelle.

Huom.! Suoneidonvaippa on Suomessa, myös Ahvenanmaalla, lailla rauhoitettu, eikä sitä saa siirtää luonnosta puutarhaan. Hankithan omat kasvisi laillisesti puutarhamyymälöistä, näin et edesauta harvinaisen kasvin häviämistä Suomen luonnosta!
